

חכמינו בדורתיך

גליון פה • שנה ב'

פרשת בהר בחקתי
תשפ"ו לפ"קהוצאה לאור
חידושי תורה
של בעלי בתים
העושים תורתם
קבע ומלאכתם
עראי

מדור תורתם קבע

ממצות שמיטה ניקח חיזוק לעסוק בתורה"ק מתוך אמונה ובטחון

'וידבר ה' אל משה בהר סיני וגו', כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה" (ויקרא כה, א-ב). ודקדק רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני.

ויבאר בהקדם מה דאיתא בספח"ק בת עין (פר' במדבר) שאם האדם טרוד ודואג על פרנסתו אז אינו יכול לעסוק בתורה כראוי, אבל ע"י שהאדם ישים בטחונו בהש"ת ויאמין באמונה שלימה שיזמין לו כל צרכיו, אז יהא ליבו ודעתו פנוי לתורה ומצוות. וזהו שאמרו חז"ל (מכילתא בשלח) לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן, כי אוכלי המן היה להם אמונה ובטחון כמאמר הכתוב (ימיה ב, ב) 'זכרתי לך חסד נעורייך וגו' לכתך אחרי במדבר' וגו', שלא היו טרודים בפרנסה ושמלתם לא בלתה מעליהם, ועי"ז היה לבם פנוי לעבודת השי"ת.

והנה בטור (או"ח סי' רע"א) ביאר מה שאומרים בקידוש 'תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים', שהשבת תחלה למקראי קודש שהם זכר ליציאת מצרים, והרמב"ן כתב שהשבת עצמו זכר ליציאת מצרים. והענין בזה הוא שבבחינה מסויימת יציאת מצרים מחזק את האמונה עוד יותר מבריאת העולם, כי ביציאת מצרים ראו ישראל בחוש שהקב"ה נוקם ממנו שהיצר להם, ובזה ראו את ההשגחה הפרטית.

ולפי"ז י"ל ששמיטה מורה ג"כ על בחינה זו, שבכל שנה מוציא השדה כמות של תבואה, ובשנה השישית יש יכול של שלוש שנים, ומזה רואים בחוש שהקב"ה משגיח בפרטות על עמו ישראל לחזק ידם בהגיע

- המשך בעמוד ב' <

מבוא: בשער התורה

כי תבואו אל הארץ

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם. ציר גדול אשר עליה סובב פרשה זו, וכן הרבה חלקים מפ' בחקתי, הוא ענין ארץ ישראל. תחלת הפרשה עוסק בהמצוא התלוי בארץ הוא מצות שמיטה, ובפ' בחקתי לומדים על התוכחה הבאה על מה שאינם נזהרים במצות שמיטה, אז תרצה הארץ את שבתותיה. וענין ארץ ישראל הוא גם ציר גדול ביסודי היהדות, וידוע שיטת הרמב"ם המוזכר רבות בספרי דבי רב מן רביה"ק מסאטמאר זי"ע שאם אין נמצאים יהודים בארץ ישראל בטלו המועדות, ובמשך הדורות בערה בלבנות בני ישראל אהבה ותשוקה עזה לארצינו הקדושה, וקורות הדורות מלאה ממאות ואלפי יהודים שהוציאו חשקם מכח אל הפועל ולא חשכו כל טורח ויגיעה לשרוך את רגליהם כדי לבלות ימי חייהם בקדושה וטהרה באוירא דארץ ישראל, ולעומת זה ידועין עובדות לרוב אודות צדיקים מפורסמים שמסיבות שונות בדוקא לא רצו לעלות לארץ ישראל, והנה ראה מעשה ונזכר הלכה, לאחרונה שמעתי בענין זה כמה ידיעות חשובות מפי המגיד המפורסם פה מפיק מרגליות הרה"ג ר' יעקב ווייס שליט"א אב"ד ביהמ"ד ישמח משה סאטמאר מאנסי, ומגו דזכי לנפשי' זכי לאחרוני להנות ציבור הקוראים באוצר בלום בענין זה.

ראשית דבר יש להבהיר שמדת האהבה

לארץ ישראל אינה נמדדת לפי המעשה אם בפועל עלה לארץ ישראל או לא, וכידוע ההערה הנפלאה בהא דאמר רב יהודה (כתובות קי.) כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה, ומשום הכי כאשר רצה ר' זירא לעלות לארץ ישראל הוה קמשתמיט מיניה דרב יהודה, ובמסכת ברכות (דף מג.) אמר ליה רב חסדא לרב יצחק האי משחא דאפרסמון מאי מברכין עלייה, אמר ליה הכי אמר רב יהודה בורא שמן ארצנו, אמר ליה בר מיניה דרב יהודה (פירש"י, אל תביא לי ראיא מדבריו בזה) דחביבא ליה ארץ ישראל, לכולי עלמא מאי עי"ש. הרי דדוקא רב יהודה דהוה חביבא לי ארץ ישראל כל כך עד שאמרו שאין להביא רא"י ממה דסבור דמברכין על שמן אפרסמון בורא שמן ארצינו דהוא באהבתו לארץ ישראל יותר מכולי עלמא, דוקא הוא סבירא לי' דאסור לעלות לארץ ישראל בזמן הזה. הרי דאין חילוק בין אלו שעלו לארץ ישראל לבין אלו הצדיקים שלא עלו לארץ ישראל, ואף התנגדו לזה מאוד - אף בהשנים קודם צמיחת הרעיון הציוני - כולם כא' היו בלבם אהבת ציון וחבת ירושלים.

ובאגרא דפרקא (אות יט) מבאר דברי רב יהודה לפי דרכו בקודש ח"ל, ונראה עפ"י"מ שכתבו תלמידי הבעש"ט זצלה"ה דבחוץ לארץ יותר בקל להשגה אפילו אינו כדאי, והמשל למלך שהוא נוסע בדרך קובע את עצמו ללון אפילו באכסניא שאינו לפי כבודו כיון שבהכרח הוא, משא"כ בביתו אינו קובע

- המשך בעמוד ב' <

שנת השמיטה. נמצא שבשמיטה יש הוספה לחזק את האמונה בהשגחת הבורא כמו שמצינו ביציאת מצרים.

ובזה יבואר ענין שמיטה אצל הר סיני, דהנה מצות שמיטה בא לחזק בקרבנו את האמונה בהשגחה פרטית, ואכן רק ע"י חיזוק האמונה והבטחון יכול האדם לעסוק בתורה שנתנה מסיני, כמו שהאריך הבת עין שע"י אמונה ובטחון יכול האדם לעסוק בתורה בכל ליבו ודעתו.

(הרה"ג ר' שלמה שמואל כהנא שליט"א)

חיזוק שהקב"ה לא יחליפנו ולא ימיר אתנו בעם אחר

בסוף הפרשה אנו אומרים 'חזק חזק ונתחזק' לרגל סיום חומש ויקרא, ולכאורה קשה להבין על מה אנו אומרים כאן 'חזק חזק ונתחזק', הרי כל פרשת בחקותי מלא בדברי תוכחה, ועם מה יש לנו להתחזק.

ואפשר לומר, דהנה הענין שבו מסיימים את פרשת בחקותי הוא מצות 'מעשר בהמה', כמ"ש 'וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לה', לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו וגו', ופירש"י שבא הכתוב לומר דאפילו אם העשירי הוא בעל מום, לא ימירנו באחר, כיון שחלה עליו קדושה, ואמנם אין יכולים להקריבו כי הוא בעל מום, אבל צריך לאכלו בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד, כיון שמן השמים נבחר בהשגחה פרטית להיות קדוש.

ודבר זה יש בו נחמה גדולה ותקוה טובה לכל בני ישראל, כי אנחנו העם הנבחר, הקב"ה בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו, ובאהבתו אלינו נתן לנו את תורתו הקדושה, ואפילו אם ח"ו יש בנו איזה מום, עכ"ז נשארים אנחנו להיות עם קדוש לה' אלקינו, כמו שנאמר (שמות יט, ו) 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש'.

וממילא יובן מאוד מה שנכתב בתורה הענין של מעשר בהמה אחר התוכחה דייקא, כדי שיהיה זאת לנו לחיזוק ולנחמה, דכמו שבמעשר בהמה נאמר 'לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדוש', כמו כן גם אנחנו בני ישראל, הגם שיכול להימצא אצלנו מום וחסרון, אבל עכ"ז לא יחליפנו הקב"ה ח"ו בעם אחר, אלא אנחנו עמו וצאן מרעייתו לעולמי עולמים. וממילא מובן שפיר על מה אנו אומרים 'חזק חזק ונתחזק', כי דבר זה הוא לנו לחיזוק גדול ועצום, שבכל מצב אנחנו עם קרוב.

פרשה זו נקראת סמוך ונראה לחג השבועות זמן מתן תורתנו, אשר בכל שנה ושנה נשפעים בו משמי מרומים השפעות רוחניות לנשמות בני ישראל, והזמן גרמא להיות כל אחד כלי מוכשר לקבל את התורה, ע"י שנכין את עצמנו בהכנה דרבה לקבל את התורה"ק.

ועל זה אנו אומרים 'חזק חזק ונתחזק', אפילו אם יש בנו ח"ו איזה מום, עכ"ז נשארים אנחנו להיות עם קדוש, כמו שהקב"ה אומר 'לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו', הקב"ה לא יחליף אותנו ח"ו לעולם, כי בנו בחר הקב"ה וקירבנו לעבודתו, לעסוק בתורתו ולקיים מצוותיו, עד ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

(הרה"ח ר' שלום בלויא הי"ו)

את עצמו רק בהיכל מהודר ומפואר וכו', וזה הוא באפשר דעת רב יהודה (כתובות דף קי.) דס"ל כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה דכתיב בבלה יובאו ושמה יהיו, דס"ל דבשעת הגלות בעוה"ר יותר טוב לשבת בחוץ לארץ, דהוא בבחינת מלון ואכסניא אפילו אינו כדאי, משא"כ בארץ ישראל הוא דוקא כפום האי בר נש דתקין לה, ומשום הכי ר' זירא הוה משתמיט מיניה דר' יהודה דהוה קבעי למיסק לארעא דישאל וכו' בכדי שלא יהיה נראה שהוא בוטח בזכותו שיהיה להיכל גם בארץ ישראל עכ"ל.

ואמנם במשך הדורות היו צדיקים שעלו לארץ ישראל, אבל א' היה הגה"צ רבי עקיבא יוסף שלעזינגער זצ"ל הלב העברי, חתנו של הגה"ק ר' הלל מקאלאמיי זצ"ל, שעלה לארץ ישראל עם רעיון של התיישבות, שנסע ממקום למקום בחוץ לארץ לאסוף ממון כדי שיוכל לקנות קרקע בארץ ישראל ולהושיב שם יהודים שיעבדו את האדמה אדמת קודש. ובספה"ק ויואל משה (מאמר ישוב ארץ ישראל אות קח) הביא רביה"ק זי"ע מה שהעיד הוא בעצמו אודות דין ודברים שה' לו עם מרן הייטב לב זי"ע בענין זה, וז"ל רבינו שם, והגה"צ ר' עקיבא יוסף בעהמ"ח ס' לב העברי ז"ל כתב בפתיחת ספרו שמרו משפט ז"ל, ויהי בשנת תר"ל וכו' לקחתי את דרכי לארץ ישראל וכו', עד אשר באתי לסיגעט אל הגאון הצדיק וכו' בעל ייטב לב זצ"ל והוא הרעיש עולם כנגדי ודבר אלי גם בענוה יתירה כאילו אני הייתי רב והוא התלמיד, ואמר לי וכו' מה עושה לנו מה חסר לו, אם רוצה רבנות אני אתן לו כרצונו, והזכיר לפני ג' או ד' מקומות, וכאשר אבחר מהם להיות רב שם והוא יגמור הדבר, והתחלתי לומר תירוצים וכו' אך לא יכולתי להוציא כל לבי, ואולי כעין דרז"ל ראה ראיתי אני ראיתי ראי' אחת והוא ראה שתי ראיות וצפה למרחוק זצ"ל, כלל גדול כאשר שמע כי לא אשמע לקולו נתן פקודה במקומו ובכל גבולו מי אשר מחזיק אותי ליסע לארץ ישראל כאילו מחזיק לעוברי עבירה, ועד הייתי מוכרח לברוח מן כל הגבול ולרכוב בהרים על סוסים ולברוח בגבול זיבענבערגען עכ"ל.

הנה הדפיס בעצמו מה שאירע לו אצל ק"ז הייטב לב זלה"ה, ונודע אשר ק"ז זלה"ה ה' חובב הארץ מאוד, וכ"ק חמיו הגה"ק האבדק"ק טאלטשוואר זצ"ל שהי' אח"כ אב"ד דק"ק צפת נסע לארץ ישראל בעצתו, גם הוא ז"ל ה' בדעתו ליסע אלא שאמר אח"כ שרואה שצריכים לו במדינתו ואי אפשר לו לנסוע, ונראה מה שהתאמץ כל כך בעובי הקורה אצל הגה"צ הנ"ל שלא יסע לארץ ישראל, בשביל שהלך באותו הרעיון לעשות קאלאניעס, אף שהיתה כוונתו לשם שמים אבל היה טעות גדול ונורא עכ"ל. ועיי"ש עוד מה שכתב בענין זה ביואל משה שם.

והיינו שהלב העברי אכן עלה למעשה לארץ ישראל, אבל לסוף הודה שהייטב לב ראה שתי ראיות, כי היו לו רדיפות נוראות שם מהנהלת הכוללים, עד שרצו לגרשו מארץ, וגדולי ישראל הוצרכו להתערב בדבר לגונן בעדו שלא ירעו לו, וכל זה ראה הייטב לב זי"ע כאשר הפציר בו שיחזור ממחשבתו לעלות לארץ ישראל.

עוד מענין על' לארץ ישראל אצל רבותינו הק' נשאר בכתובים אגרת ארון מאת מרן הישמוח משה זי"ע, ששלח לחתנו הרה"ק בעל ארי' דבי עילאי זצ"ל שהחליט בהסכמה גמורה לעלות לארץ ישראל, וכל רוחות שבעולם לא יכלו לזוז אותו מדעתו הק', ואף כאשר הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע והרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע השתדלו אצלו שלא יעזוב את מדינת גאליציע, בהיותו מגדולי האדמור"ם באותה תקופה, אך הוא באחת ומי ישיבנו. וכבר עשה כל ההכנות הדרושות לצורך העל' והיה מוכן ומזומן לאחוז צדיק דרכו.

ובתוך ההכנה דרבה, הגיע לו מכתב ארון מאת חותנו הק' הישמוח משה, והיא לו נדפסה בספר אוצרות ישמוח משה (עמוד מח) שי"ל ע"י הרה"ג ר' יעקב שלמה רובינפילד שליט"א, ונעתיק משם מקצת מלשון קדשו. לכבוד חתני ידידי הרה"ג חו"ב בנגלה ובנסתר בש"ק צדיק יסוד עולם חו"ב ע"ה פ"ה כקש"ת מו"ה ארי' ליבש נ"י אבד"ק ווישניצא והגליל יצ"ו, הנה שמעתי קול רעש גדול שכל"ת מחליט הדבר שייסע לאח"ק תובכ"א, ובאמת מי לא ידע מגודל ערכה של מצוה זו, ובזאת גם אני חשקה נפשי לדבר זה, אך כבר אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"א) הוי מחשב הפסק מצוה

הוא מוסיף והוא מפרק

ביטל – יבטל

במה שכתב הרה"ח ר' אברהם ישעי' קליין הי"ו בגליון העבר לפרש הפיוט ידע כל הנסתרות ביטל כמה גזירות, עפ"י הספה"ק נועם אלימלך דאף שהצדיקים יודעים שבתוך הדינים טמונים חסדים, מכל מקום מתפללים להשי"ת שיהיה חסדים בגלוי, וזהו ידע כל הנסתרות, שאף שרשב"י ידע הנסתרות בתוך הגזירות, עכ"ז ביטל כמה גזירות, שיהיה חסדים בגלוי.

חשבתי להמליץ על פי זה מה שהמשפיע המפורסם הרה"צ ר' אלימלך בידערמאן שליט"א הנהיג לשנות קצת הלשון של הפיוט, ובאש להבת שלהבת מזמור ביום ל"ג בעומר פעם אחר פעם 'ביטל' כמה גזירות, שעל פי הנ"ל יש להעמיס בזה כוונה, שאף אם רשב"י כשלעצמו כבר 'ביטל' כמה גזירות, שבעיניו הבדולחים רואה שבעצם אין כאן גזירות רעות על ישראל וכולם בטלין ומבוטלין שתכליתן לטוב ולחסד, עם כל זה מבקשים ומתפללין שהתנא יוסיף עוד שגם 'ביטל' הגזירות, שאף לעינינו נראה החסדים והרחמים.

(הרה"ח ר' יצחק שלמה הכהן דרעזנער הי"ו)

בלבנת הספיר הראם עוז ידידות

בענין הנ"ל יש להוסיף מה דמתאמרא משמ"י דהרה"ק מרוזשין זי"ע לבאר הענין שכמה צדיקים הבטיחו טרם הסתלקותם לשמי מרום שלא ינוחו ולא ישקוטו עד שיבטלו כל גזירות רעות מבני ישראל, ולמעשה לא ראו שום שינוי אחרי הסתלקותם, שכיון ששם בגני מרומים רואים החסדים הטמונים בהם, על כן אינם רוצים לבטל החסדים מלבא על בני ישראל. ועפ"ז פירשו המפרשים הכתוב (תהלים מח) דמונו אלקים חסדיך בקרב היכלך, שמה שנדמה לנו לאלקים מדת הדין, באמת הרי הם חסדיך בקרב היכלך, שבהיכל ה' הרי הם חסדים.

ובזה יש לפרש אמרינו בזמירות ליום שב"ק בלבנת הספיר הראם עוז ידידות, שידוע מהמדרש שהקב"ה הניח תחת הכסא הכבוד כמעשה לבנת הספיר כדי לזכור צרתם של ישראל בשעבוד מצרים, ולהנ"ל נמצא שאף שבאמת היה זה לטוב ולחסד, שבכל הגזירות טמונים חסדים, עם כל זה אמר הקב"ה שכיון שסוף כל סוף בני ישראל אינם מכירים עדיין החסד שבו, והרי הם מונחים בצער, על כן אני מסלק המציאות שהוא חסד ורחמים, ומרגיש עם בני את צערם, וזהו ידידות ואהבה עד אין ערוך, וזהו בלבנת הספיר הראם עוז ידידות.

(הרה"ח ר' נחמן ליווי הי"ו)

מבוא: בשער התורה

– המשך מעמוד ב' <

וכו', חשבתי דרכי וראיתי כי יש הרבה מצות מאד מאד ממש מחיה נפשות וצדקות פזרונות אביונים בכל עת, אשר שם בודאי אי אפשר לעשות חלק עשירות מזה, וברור אצלי כשמש שאם אסע יצא שכרי בהפסדי וכו', ובפירוש שמעתי מבוצינא קדישא מהרי"י ז"ל מלובלין זצוק"ל שהיה מדבר מענין נסיעה לארץ ישראל, ואמר הכנסת אורחים שלי איך אפשר אם אסע לשם, הרי ששקל הפסד של מצוה, ומשום זה לא נסע לארץ הקודש וכו'.

על כן יניח ידו מזה, והחשקות שחשק לעלות לארצינו הקדושה, רק שהיה נמנע וכו' מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ובפרט שכבר עשה פעולות לזה בלקיחת הפאס הרי בודאי קיים המצוה של עליה לארץ ישראל וכו', ולי נראה ברור מפני הרפתקאות דעודו על אה"ק שנה אחר שנה מהביזה שבזז אותם וכו', ושנה זו מהרעשת הארץ נהרגו בעו"ה לאלפים, זה יראה שרצון השי"ת שעת לא נלך מעצמינו ומרצונינו לארץ ישראל, רק שנמתין שמישיח צדקינו יוליינו לארצינו, וקרוב יום ישועה בעזהשי"ת וכו'. וזאת לדעת כי כן הצדיקים אינם מסכימים על עליותיו לאה"ק וכו', ומסיים המכתב 'אשרי הדור שגדולים נשמעים לקטנים, ועלי יאמר אשרי התלמיד שהרב שומע לו'.

כאשר קיבל המכתב שנשלח לו מאת חותנו עדיין לא רצה לשנות דעתו, ומאוד כאב לו מדוע הוא מתערב בעניניו לחוות לו דיעה בעניניו, באמרו שאפילו מורי הק' מלובלין זי"ע מעולם לא אמר לי דיעות, אבל הרבנית ע"ה אמרה שכיון שאביה אינו נותן להם רשות ליסע, אינה מסכמת ליסע לארץ ישראל, אז אמר לה שבליל פסח יהיה להם אורח חשוב, וישאלו ממנו את דעתו בנוגע להנסיעה, והסביר שהאורח הוא אליהו הנביא, ויראה לה את אליהו כדי שתוכל לשמוע ממנו בעצמו את אשר עליהם לעשות, אבל היא אמרה שאף אם אליהו הנביא יאמר כן לא תעשה נגד רצון אביה הק', ובזה נתבטל כל הענין ונשאר בחו"ל עד סוף ימיו.

ואז המליץ על זה מה שכתוב רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, רבות מחשבות בלייבוש', שהיו לו מחשבות לעלות, אבל עצת ה' 'היא' תקום, שמאת ה' לישראל 'דאה'.

הרי לנו מזה שהשימח משה והאר"י דבי עילאי והייטב לב, כולם חשבו מחשבות לעלות לארץ ישראל, אבל למעשה נמנעו מהסיבות הנ"ל. ואף מרן הקדושת יום טוב זי"ע היו לו מחשבות לעלות לארץ ישראל לשם ביקור, בשנת תרנ"ד בימי הספירה היה אמור לעלות לארץ ישראל, ואף כבר היו לו הבילעטן לצורך הנסיעה, והכל ידעו אודות הנסיעה שהוא עומד לערוך, אך ביום בהיר יצא השמועה שחזר בו וביטל כל הנסיעה, קרע הבילעטן ונשאר על מקומו בסיגעט. לא ידעו על מה ולמה נתבטלה הנסיעה, וכך נשאר הדבר בגדר סוד.

ומספר הרה"ג ר' יעקב שליט"א הנ"ל ששמע בעצמו מפ"ק של כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע, שהוא שאל פעם את דודו מרן רביה"ק זי"ע שיגלה לו הסוד המסתתר תחת ביטול הנסיעה של הקדושת יום טוב, אמר לו רבינו שהסיבה היתה כיון שאמו הרבנית הצ' חנה ע"ה אמרה לבעלה שגם היא חפצה ליסע עמו לארץ ישראל, הקדושת יום טוב לא ענה לה כלום, אבל תיכף אחר כך אמר שהוא מבטל הנסיעה. שכיון שהרבנית מתלזה עמו שוב אין לו ענין ליסע. ומי יבא בסוד קדושים.

והרה"צ ר' יואל אשכנזי ז"ל מטבריא שהיה בן גיסו של הקדושת יום טוב סיפר, שכאשר נפרדו מאתו בעלייתם לארץ ישראל, שאלו אביו מדוע הוא בעצמו אינו נוסע להתיישב בארץ ישראל, ענה הקדושת יום טוב שצריכין לזה הרבה מעות כדי לפזר לצרכי צדקה ואין לו.

בכל אופן כפי שאמרנו הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ולא היה שום חילוקי דעות בנוגע למעלתה של ארץ ישראל, ונסיים במה שכתב ה"יטב לב (פ' לך) וז"ל, מקובלני מפי מוזה"ה [הישמח משה] שכשמקדש אדם ד' אמות שלו, נקרא בחינת ארץ ישראל ממש עכ"ל. ותפילתינו שבמהרה נזכה לעלות לציון ברינה בביאת משיח צדקינו אמן.

(הרה"ח ר' אברהם ישעי' קליין הי"ו)

הוא מוסיף והוא מפרק

– המשך מעמוד ג' <

העשירים נתעשרו עוד בביזת מצרים והעניים נתעשרו בביזת הים

בענין מה שכתב הרה"ח ר' שלום בלויא הי"ו בהגליון של חג הפסח, דביזת מצרים הוכיח את האחדות שבבני ישראל שלא התקנאו איש באחיו, דאף מי ששכן המצרי שלו היה עני ולא הצליח לשאול ממנו רק כלים פחותים לא התקנא בקרובו שהיה שכן למצרי עשיר והכלים ששאל ממנו היו כלים יקרים יותר.

אמרנו מן הנכון להעתיק מה שמצינו בהגדה של פסח – **אוצר פלאות התורה** (י"ל ע"י הרבני הנגיד ר' זאב זיכערמאן הי"ו):

בהגדה של פסח **נגיד ונפיק** מבאר הלשון שאומרים בסוף מה נשתנה "הלילה הזה כולנו מסובין", ויש להבין מה הוא הריבוי של 'כולנו'. ומפרש על פי מה שכתב במדרש פרשת בשלח (מדרש רבה פ"כ ז') "ויסב אלהים את העם". מכאן שמכו רבותינו אפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב". ולכאורה תמוה מה השייכות בין ישיבה ב'הסיבה' לבין מה שנאמר 'ויסב' שהוא לשון סביב.

וכתב לתרץ זאת באופן נפלא, ואעתיק לשונו: "והנראה" דלכאורה כיון שנתן רשות לבני ישראל להנצל את מצרים, נמצא כל עני שבישראל יקח אצל עשירי מצרים השרים והפרתמים וישאלו אותם, יען כי נתן ה' חן העם בעיני מצרים, ולא ימנע ממנו כל אשר לו, נמצא אחרי זה כשיכלו גדולי

ערך מיישראל לשאול מן המצרים, בוודאי ילכו גם כן אצל עשירי מצרים והפרתמים, ולא ימצאו אצלם כלום, כי כל הכלי כסף וזהב וכל דברים היקרים כבר ספו תמו בשאלת עניי ישראל שקדמו אותן, ואם כן עשירי ישראל היכן ישאלו.

רק דכתיב (שמות יא ב) **'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו'** וגו', רצה לומר כל אחד לפי ערכו, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו, ובזה האופן יוכלו כולם לנצל את מצרים על צד היותר טוב, **כי עניי ישראל ישאלו אצל עניי מצרים, והעשירים אצל עשירי מצרים וכו'.**

והנה, לפי זה יצאו עניים ממצרים, כי מה ימצאו אצל עניי מצרים ולרש אין כל, רק הקב"ה חשב מחשבות שיהיה לכולם רכוש רב ממצרים, גם לעניי ישראל, על כן התחכם לנחותם דרך המדבר ים סוף, ויחזק את לב פרעה ועמו לרדוף אותם, ויקחו עמם כל רכושם ויטבעו בים סוף, ואז יזכו ישראל מן ההפקר וזה יזכו גם עניי ישראל בשוה עם העשירים. **ולפי זה היתה ביזת מצרים לעשירים וביזת הים לעניים.**

ובזה הוא מפרש השייכות בין 'הסיבה' של עני מיישראל לבין 'ויסב' אלקים את העם וגו': "והנה הסיבה הוא סימן חירות ושררה, והנה כאשר עני מיישראל יושב אל שולחנו לאכול, יאמר נא ישראל מה לי לישב במסיבה דרך חירות ושררה, מה לי השררה, הלא כל ביזת מצרים זכו בהם העשירים, ולרש אין מאומה בידו. ורק כאשר יזכור מה שנאמר כי **'ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף'** וגו', ואז זכו העניים גם כן ונטלו חלקם בבית הים, והיה רכושם רב, ועל ידי זה יוכלו [גם העניים] ליסב דרך שררה. וזהו שאמרו 'ויסב' וגו' מכאן שמכו רבותינו אפילו עני שבישראל צריך לאכול בהסב כנ"ל. וזהו שאמר [במה נשתנה] 'כולנו' מסובין, רצה לומר אפילו העניים, כנ"ל."

(הרה"ח ר' שלמה הערשקאוויטש הי"ו)

מעשה רב

התינוק שנחלה ע"י הבעל דבר כדי להחליש ידי שומרי שמיטה

סיפר הרה"ח ר' ישעי' קארנבלי ע"ה מעשה שהי' במקום מגורו במושב קוממיות בארה"ק, שרובם ככולם של התושבים התפרנסו מעבודת קרקע, וממילא כשהגיע שנת השמיטה לא יכלו להתעסק בשדותיהם כמצות התורה הק' **ושבתה הארץ שבת לה'**, והגה"צ ר' בנימין מענדלסון זצ"ל גאב"ד קוממיות טרח מאוד להשיג בעבור התושבים שומרי השמיטה אוכל שיוכלו לפרנס אותם ואת ביתם, ולחזק בזה את שומרי השמיטה.

פעם אחת עלה לו לסדר ליסע לאיזה מקום להביא משם **חבילות גדולות של 'קארטאפל' לצורך שומרי השמיטה**, ולצורך זה הזמין במיוחד **'אויטא'** שייסע אותו להמקום ההוא. וכאשר האויטא עמדה לפני בית הרב מוכן ומזומן להנסיעה, הופיע פתאום איש א' מתושבי המקום בבהלה גדולה, שבנו נתקף באיזה מחלה מסוכנת, והוא **מתאבק קשות על רוח חייו**, ונראה שעוד מעט יגוע רח"ל נגד עיניו, על כן מבקש **שיתנו לו רשות ליקח האויטא כדי ליסע במהירות להבית חולים** להציל חייו של הילד.

הגאב"ד ז"ל שמע את בקשתו הדחופה, אבל למרבית הפלא **סירב למלא בקשתו** ואמר לו שאינו מסכים לזה, **האויטא זקוק לו לצורך הנסיעה למען השומרי שמיטה ואי אפשר לו לוותר על זה**, ואילו בנוגע להסכנה המרחפת על בנו, יריגע את עצמו שאין לו מה לדאוג והכל יהיה בסדר גמור.

אבי הילד בשמעו הדברים הללו נעשה ממש אובד עצות, שראה במו עיניו המצב הקשה של בנו שעומד על סף המות רח"ל, על כן הניח את בנו שם על פני השדה ואמר **'אל אראה במות הילד'**, והגאב"ד ז"ל לא שת לבו לכל זה, נסע עם האויטא לסדר את הקארטאפל, והילד נשאר שם במצבו החמור.

לא עבר זמן רב, והילד קם ועמד על רגליו, והלך משם הביתה **בבריאות השלימות כאילו לא היה**, וזה היה ממש נס שלא כדרך הטבע לעיני הכל.

כאשר חזר הגאב"ד ז"ל נגש אבי הילד אל הגאב"ד וסיפר לו המעשה נורא שהתרחש פה, ענה לו הגאב"ד לאמר, תיכף כשהגעת אל ביתי ראיתי שכל זה הוא מעשה בעל דבר, שרוצה להפריע בעדי מלעסוק לטובת שומרי השמיטה, ולצורך זה הוא מוכן לעשות כל מה שבידו, לכן התעקשתי ולא הנחתי לך ליקח האויטא, שהייתי סמוך ובטוח בה' שבזכות מצות שמיטה יהיה להילד רפואה שלימה.

(הרה"ג ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א)

טעל: 845.210.6668 | פקס: 845.314.8486
אימיל: chelkeiny@gmail.com

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימיל, שיקט א אימיל צו: chelkeiny@gmail.com

להכניס דברי תורה בתוך הגליון ולהערות והארות:

צו באקומען דעם גליון יעדע וואך אין אימיל, שיקט א אימיל צו: chelkeiny@gmail.com

הגליון נערך ע"י מכון קונטרס מו"ה אברהם ישעי' קליין מו"ה יואל הכהן מאשקאוויטש מו"ה משה אברהם לייפער מו"ה שלמה הערשקאוויטש

חלקינו בתורתך